

КУЧЕРЕНКО Оксана Миколаївна,

канд. мед. наук, доцент,

Вінницький національний медичний

університет ім. М. І. Пирогова

ORCID ID: 0000-0003-3598-7741

ЧАЙКА Григорій Васильович,

д-р мед. наук, професор,

Вінницький національний медичний

університет ім. М. І. Пирогова

ORCID 0000-0001-9560-8737

Україна

АУТОСЕКСУАЛЬНІСТЬ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Аутоеротизм або аутосексуальність – це практика сексуальної стимуляції самого себе, шляхом накопичення внутрішніх подразників¹.

Цей термін був введений та популяризований в кінці ХІХст. британським сексологом Гевлоком Еллісом, який визначав аутоеротизм як «феномен спонтанних сексуальних емоцій, що виникають за відсутності зовнішніх стимулів, що виходять, прямо чи опосередковано, від іншої людини»² і до сьогодні залишається актуальним.

Рівень аутоеротизму зростає у всьому світі, у силу, підвищеної поінформованості молоді в цьому питанні.

Для більшості українців дане питання – неприпустиме та непристойне, яке загалом формує негативне ставлення до аутоеротичної поведінки та практики у нашому суспільстві. З давніх давен наші народні повір'я, прислів'я, притчі, жартівливі приспівки засуджували та висміювали таку поведінку як протиприродну та образливу.

Зокрема, серед дорослих існує багато нерозуміння і страху щодо дитячого аутоеротизму. Коли маленька дитина починає досліджувати свої статеві органи, більшість дорослих, зазвичай реагують негативно, деякі навіть вдаються до покарань. Таким чином, з раннього дитинства такі дії позиціонуються як заборонені сімейним і соціальним оточеннями. Біль-

1 Medical Definition of AUTOEROTISM. URL : www.merriam-webster.com.

2 Lagache, D. & Laplanche, J. (1988). *The language of psycho-analysis*. London : Karnac Books. p. 45.

шість дітей не отримують жодної інформації про свої статеві органи як про джерело задоволення і приємних почуттів. Тривога та хвилювання батьків, щодо мастурбації формують у дитини з самого раннього віку негативне, неприпустиме, сором'язливе, недискутабельне ставлення до свого тіла, що в майбутньому формує аналогічне ставлення до задоволення своїх фізіологічних потреб.

Доступні українські опитування свідчать, що близько 10 % дітей у віці до 6 років займаються самозадоволенням. Сексуальна поведінка малолітніх та неповнолітніх є своєрідним дзеркалом соціальних проблем та їх впливу на розвиток гендерної свідомості. Традиційні рольові очікування, що визначають діяльність хлопчиків і дівчаток, засвоюються дітьми на 5 та 6 роках життя³.

Дослідження, проведені в Україні сексологами І. Вовк, І. Горпінченком, З. Шкіряк-Нижник та Б. Ворником; і психологами М. Боришевський, О. Шурган, Т. Говорун і С. Кириленко щодо ставлення дітей молодшого шкільного віку і підлітків до сімейних гендерних ролей та статевого розмноження. Результати дослідження показали, що усвідомлення дітей власного тіла було надзвичайно вузьким. Близько 50 % дітей вважали статеві органи місцем найбільш неприємних відчуттів і сорому. Сором від оголення тіла ще більший у дітей з малих міст і сіл. Досить зухвалий підхід до оголеності та тілесних функцій сильно вплинув на їх сексуальну поведінку у майбутньому⁴.

Наступний період зацікавлення у власному тілі з'являється в період статевого дозрівання. Значна частина молоді вважає саме поняття та практику самозадоволенням «нормальною». Особливо активно молодь практикує в пубертатному віці (1–2 рази на день), хоча завжди існував відсоток хлопців, які практикували «це» три, чотири і навіть п'ять разів на день. Дана вибірка неоднорідна, оскільки включає хлопців з надвисоким рівнем тестостерону в крові, який практично в два рази перевищує його концентрацію у дорослого; так і хлопців, які зменшують таким чином психічну напругу, пов'язану з різними труднощами, в тому числі і у навчанні.

3 Cedos. URL : <https://cedos.org.ua/> https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/sexual_education_ua_0_compressed.pdf

4 Kyrylenko, S., Govorun T., et al. (1995). Problemy Simejnoho ta Statevoho Vychovannya. [The Problems of the Family and Sexual Upbringings]. Kyiv : Vydavnytstvo Vyschych Uchbovych Zakladiv; Vornyk, B. (1995). Sexologia dlja Vseh [Sexology for All]. Kyiv : ABK-Press.

Проте, є такі, які вважають, що така поведінка може зашкодити або унеможливити статевий акт у майбутньому, або призведе до розумової відсталості. Дані хибні уявлення формуються через недостатність достовірної інформації, народні міфи про шкідливість мастурбації, релігійні постулати та негативні висловлювання батьків, які таким чином намагаються обмежити підліткову мастурбацію.

Однією з важливих функцій самозадоволення є можливість поринути у яскравий і радісний світ сексуальних фантазій, на час відійшовши від нудної і травмуючої дійсності ⁵.

Для юнаків з високим і надвисокими рівнями статевих гормонів, мастурбація є основним способом для зменшення постійного стану сексуальної напруги. Також аутоеротична практика допомагає уникнути антисоціальної, агресивної і протиправної поведінки. Адже саме високі рівні статевих гормонів змушують молодь порушувати норми та правила, досягаючи часто адміністративної, або навіть кримінальної відповідальності.

Більш складною є ситуація для тих юнаків, які використовують мастурбацію як спосіб уникнення труднощів, реальних проблем і реальних відносин і поступово переносять ці установки у доросле життя.

Більшість з них ведуть звичайний, скромний спосіб життя, уникаючи активності у професійній та особистісній сферах, виправдовуючись пошуком ідеального партнера чи браком часу. Аутоеротичне задоволення серед дорослих широко поширене. Доволі часто виступає як частина статевого акту для сексуальної стимуляції. Дорослі, які не перебувають у якихось сексуальних стосунках, дуже часто займаються самостимуляцією. Мастурбація також використовується, незважаючи на моральні та соціальні заборони, як спосіб зняття сексуального збудження та напруги.

За підрахунками фахівців, 92 % всього часу, які підлітки проводять в мережі Інтернет, вони проводять на порнографічних сайтах; у чоловіків у віці від 25 до 30 років цей час становить близько 30 %, у віці 30–40 років – 20 %, після 40 років – менше 10 % всього часу. Для більшості юнаків середній час перебування на такий сайтах складає 20–30 хвилин. Але невпинно зростає кількість тих підлітків, які користуючись відсутністю батьків, проводять на порнографічних сайтах 3–4 години, практично

5 de Wit, S. (2019). The Sexual Freedom System. Toronto : TransformAction Group Inc.

безперервно займаючись при цьому мастурбацією. Зловживаючи ауто-еротичними втіхами хлопці стають залежними від них. Загалом, більшість залежностей формуються саме у підлітковому віці: алкогольна, наркотична, любовна, в тому числі і порнографічно-мастурбаційна, виникають набагато швидше і мають більш злоякісний перебіг, порівняно з дорослим віком. Близько 10 % чоловіків віком до 40 років страждають на порнографічно-мастурбаційну залежність.

Дана тема зацікавила нас тому ми вирішили дослідити її більш детально і починаючи з 2021 року і по теперішній час, на базі кафедри акушерства та гінекології № 1 Вінницького Національного Медичного Університету ім. М. І. Пирогова нами проводилося анкетування та комплексне клініко-психологічне обстеження студентів-медиків 4-го, 5-го та 6-го року навчання з використанням патопсихологічних методик.

Для внесення прояснення в сфері сексуальної освіти була створена анонімна анкета, яка включала 25 запитань, що послідовно описують: початок статевого життя, сексуальну орієнтацію, задоволеність від дебюту та сексуальної активності загалом, мотиви, очікування, готовність, причини вступу та причини відсутності сексуальної активності, наявність постійних романтичних та сексуальних відносин, загальна кількість статевих партнерів та кількість за останній рік, кратність сексуальних контактів, використання засобів контрацепції, досвід поза генітальних статевих контактів, ставлення до мастурбації та ін. Для більш глибокого вивчення даної ситуації були проведені патопсихологічні методики самооцінки депресії (Patient Health Questionnaire – PHQ-9), тест на виявлення ознак вегетативних змін (тест А. М. Вейна) та тест на наявність тривожних розладів (General Anxiety Disorder – GAD-7). Загалом, було опитано 1118 вітчизняних та іноземних респондентів. Середній вік опитаних $M \pm SD$ 22.5 ± 2.5 р. Анкетування було анонімним, з добровільною згодою кожного учасника.

Отримані данні висвітлені нами у вітчизняних та зарубіжних виданнях⁶.

6 Kucherenko O., Chaika H., Dan N., Masik O. (2022). Actual problems of sexual knowledge among students of National Pirogov memorial medical university, Vinnytsya. *Reports of Vinnytsia national medical university*, 26(1). URL : [https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2022-26\(1\)-22](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2022-26(1)-22); Kucherenko O., Chaika H., Dan N. (2022). Distribution of vegetative dysfunctions and depressive positions among sexually active students and students without sexual debut of National Pirogov memorial medical university, Vinnytsya. *Reports of Vinnytsia national medical university*, 26(2). URL : [https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2022-26\(2\)-24](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2022-26(2)-24); Kucherenko O., Chaika H. (2022). Comparative characteristics of the prevalence of autonomic dysfunction and depressive disorders among

При опитуванні студентів-медиків ми звернули увагу на те, що сексуально активнішими є вітчизняні студенти $84\% \pm 3.4\%$, порівняно з іноземними $50.6\% \pm 6.6\%$ ⁷.

Також встановили відношення молоді до аутоеротичної практики (табл. 1)⁸ та безпосереднє практикування (табл. 2).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика ставлення студентів-медиків до аутоеротичної практики «(P±m %)»

Ставлення студентів	Вітчизняні студенти n=503		Value P*	Іноземні студенти n= 615		Value P**
	Сексуально активні n=423	незаймані n=80		Сексуально активні n=311	незаймані n=304	
Позитивне	357 (84.61 ±4.21 %)	64 (80,02 ±4.59 %)	p<0.05	228 (73.32 ±3.51 %)	169 (55.60 ±5.16 %)	p<0.05
Негативне	66 (15.60 ±4.10 %)	16 (20,03 ±4.59 %)	p<0.05	83 (26.74 ±4.55 %)	135 (44.43 ±5.15 %)	p<0.05

P* < 0.05 SE: Standard error

Цікавим виявилось те, що більшість сексуально активних (84.61 %) та незайманих вітчизняних студентів (80,02 %) мали позитивне ставлення до малакції, порівняно з іноземними студентами (табл. 1). 89.11 % представників сексуальноактивної української молоді та 80,02 % незайманих – активно її практикували (табл. 2).

Іноземні студенти виявилися менш сексуально активними – 73,32 % (Табл. 1.) і більш сексуально стриманими – 64,91 % серед сексуальноактивної молоді, та 44,41 % серед незайманих респондентів (табл. 2).

sexually active and inactive foreign students of National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya. *Acta Scientific Gastrointestinal Disorders*, Volume 5 Issue 9. URL : <https://doi.org/10.31080/ASGIS.2022.05.0479>; Kucherenko O. (2022). Factors associated with academic performance among sexually active and inactive international students of National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya. *Věda a perspektivy*, 8(15), 215– 224. URL : [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8\(19\)-215-224](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8(19)-215-224); Kucherenko O., Chaika H. (2022). Aspects of sexual life that are associated with the occurrence of depressive disorders and autonomic dysfunction among medical students of National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya. *EUREKA: Health Sciences*, 4, 57–66. URL : <https://doi.org/10.21303/2504-5679.2020.002648>.

7 Kucherenko O. (2022). Factors associated with academic performance among sexually active and inactive international students of National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya. *Věda a perspektivy*, 8(15), 215– 224. URL : [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8\(19\)-215-224](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-8(19)-215-224); Kucherenko O., Chaika H. (2022). Aspects of sexual life that are associated with the occurrence of depressive disorders and autonomic dysfunction among medical students of National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya. *EUREKA: Health Sciences*, 4, 57–66. URL : <https://doi.org/10.21303/2504-5679.2020.002648>.

8 Kucherenko O. N., Chaika H. V., Konkov D. G., Yaremchuk L. V., Masik O.I. (2024). Comparative characteristics of the influence of autoerotic practice on the development of psychoemotional disorders among young people on the example of medical students of the National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya. *Reproductive health of woman*, 2 URL : <https://doi.org/10.30841/2708-8731.2.2024.302948>

Таблиця 2

**Поширеність аутоеротичної практики серед студентів-медиків
«(P±m %)»**

Ставлення студентів	Вітчизняні студенти n=503		Value p*	Іноземні студенти n= 615		Value p**
	Сексуально активні n=423	незаймані n=80		Сексуально активні n=311	незаймані n=304	
Активно практикують	377 (89.11 ± 3.59 %)	64 (80,00 ±4.59 %)	p<0.05	202 (64.91 ±3.51 %)	135 (44.41 ±5.16 %)	p<0.05
Не практикують	46 (10.89 ±4.10 %)	16 (20,00 ±4.59 %)	p<0.05	109 (35.09 ±4.55 %)	169 (55.59 ±5.15 %)	p<0.05

P < 0.05 SE: Standard error*

Ми допускаємо, що основна причина у вихованні та релігійному віросповіданні (рис. 1.). Адже серед основних причин, відмови та негативного ставлення до аутоеротичного задоволення, згідно нашого опитування, лідирували основні три причини: віросповідання, важливість здобуття вищої освіти та виховання.

Згідно опитування, найпоширенішою релігією серед вітчизняних студентів є конфесії християнства – 79,3 % (рис. 2), а у іноземних респондентів релігійні деномінації індуїзму – 42,2 % (рис. 1).

Джерело: дослідження автора

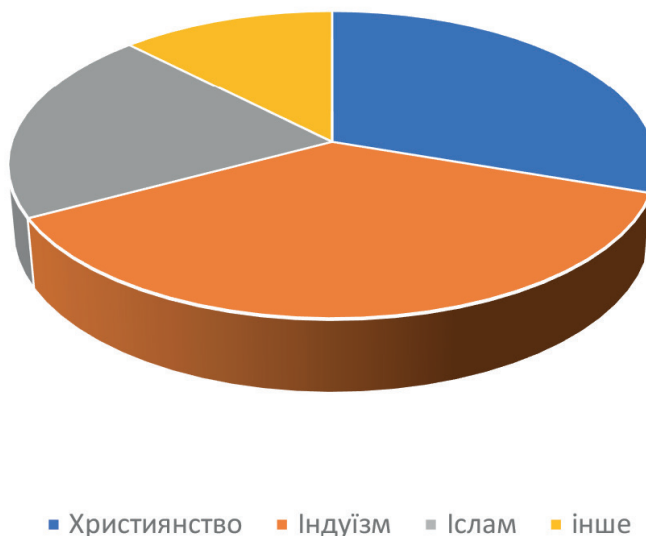

Рис. 1. Розподіл релігійних течій серед іноземних студентів-медиків

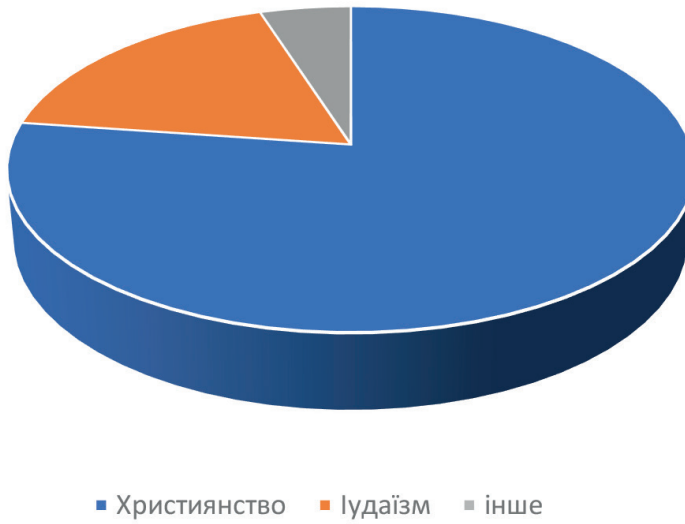

Рис. 2. Розподіл релігійних течій серед вітчизняних студентів-медиків

Іноземна молодь більш свідомо у початку свого сексуального життя і менш залякана соціалістичними парадигмами сексуальних норм та відхилень, маючи при цьому досить стримане відношення до аутоеротичної практики. Досить великий відсоток сексуально неактивних молодих людей (49,4 %) свідчить про більш поміркований підхід та ставлення до інтимної сфери.

Отож, якщо порівнювати сферу статевого виховання студентів-медиків, то аутоеротичність у суспільстві українців розглядається і подається як сором'язливий та асоціальний вид сексуального вираження і зовсім не схвалюється соціальними нормами. При цьому більше 80 % сучасної молоді ставляться до цього «нормально». Попри всю важливість і фізіологічність даного питання молодь живе у світі без відповідей на питання: норма чи патологія; гріх чи задоволення; покарання чи винагорода.

Безпосередньо сам дебют інтимного життя породжує у юнаків безліч запитань: «Скільки має тривати близькість?», «Як розпочинати близькість?», «З чого розпочинати інтимні стосунки?», «Що робити, якщо партнерка не отримує задоволення?» і десятки інших, відповіді на які є життєво важливими на даному етапі становлення особистості. Друзі-однолітки, до яких звертаються в першу чергу – вводять в оману; мережа Інтернет заплутує та дезінформує остаточно. Незначний

відсоток молоді звертається з подібними питаннями до батьків. Але і це не запорука змістовної, правдивої відповіді, адже більшість дорослих теж не знають відповіді на багато запитань. Ідучи за підказками до близьких, значимих людей молодь може натрапити на шквал моралі, критики та заборон і знову ж нічого не дізнається. У цивілізованих країнах підлітки звертаються з такими запитаннями до вчителя, який веде дисципліну з сексуальної освіти.

Саме тому сексуальна просвітницька робота має бути введена, перш за все, в програму шкільної освіти, щоб молодь розуміла і сприймала фізіологічні потреби людини як норму, а не патологію.

DOI: 10.51587/9798-9895-14649-2024-118-93-100